

Обґрунтування права лікарень із статусом комунальних некомерційних підприємств на отримання статусу „неприбуткової організації”

Зміст

1. Вступ	2
2. Чим статус „бюджетна організація” відрізняється від статусу „комунальне некомерційне підприємство”	3
3. Нові можливості, зумовлені зміною юридичного статусу лікарень	4
4. На основі яких положень законодавства отримується статус „неприбуткова організація”?	5
5. Рекомендації лікарням, які мають намір змінити свій статут на „комунальне некомерційне підприємство”	6
ДОДАТОК 1. Витяг із Закону України „про оподаткування прибутку підприємств” щодо визначення статусу „неприбутковості” юридичної особи.	8

Лютий 2008

СПРИЯННЯ РЕФОРМИ ВТОРИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ**В УКРАЇНІ**

Project EuropeAid/123236/C/SER/UA

A project implemented by
EPOS Health Consultants
in consortium with NICO/ECORYSThis project is funded
by the European Union

1. Вступ

Цей робочий документ присвячений обґрунтуванню законодавчого права лікарень, які змінили свій юридичний статус із „бюджетних організацій” на „комунальні некомерційні підприємства”, отримувати статус „неприбуткової організації”. У ньому розглядаються відповідні законодавчі положення податкового законодавства України, що встановлюють правові ознаки статусу „неприбутковості” організацій та дозволяють місцевим податковим органам здійснювати відповідну реєстрацію таких лікарень як неприбуткових. У документі також надаються юридичні рекомендації лікарням, що збираються змінити свій юридичний статус зазначеним чином.

Автономізація публічних медичних закладів України вимагає зміни їх юридичного статусу. В країнах ЄС постачальники медичних послуг у публічному секторі¹ функціонують як „неприбуткові організації” (non-for-profit organizations). А лікарні, що засновані на приватній власності, часто мають статус „неприбуткових не державних організацій” (“non-government organizations – NGOs”)², які також користуються всіма податковими пільгами, які мають „неприбуткові організації”. При цьому „неприбутковий статус” таких організацій не означає, що вони не мають права отримувати будь-які доходи чи прибутки. Він означає лише те, що за статутом такої організації всі отримані доходи та прибутки направляються виключно на фінансування головної мети її діяльності, та не підлягають розподіленню між її засновниками у вигляді дивідендів.

Функціонування неприбуткових організацій та підприємств у переважній частині країн ЄС регулюється спеціальним законом про неприбуткові організації, який визначає види, форми, мету діяльності та інші ознаки неприбуткових організацій, а також специфіку їх роботи. В Україні сьогодні не існує спеціального закону, який би регулював особливості утворення та функціонування неприбуткових організацій. Статус „неприбутковості” є податковим статусом, який може бути наданий організації за рішенням місцевого податкового органу. Податкові органи надають цей статус, спираючись на норми Закону України „Про податок на прибуток підприємств” від 28 грудня 1994 року N 334/94-ВР, та аналізуючи юридичну форму і статут відповідної організації.

Чинне законодавство України містить певні юридичні колізії між нормами податкового законодавства та інших законів, зокрема, нормами Господарського кодексу України. Тому на місцях при отриманні статусу неприбуткової організації виникають суперечки між організаціями та податковими органами. У цьому документі розглядається, як можна уникнути проблем, пов’язаних із цими колізіями, при отриманні статусу „неприбутковості” лікарнями-комунальними підприємствами.

¹ Тобто такі лікарні, що засновані на публічних формах власності (державній, комунальній)

² Так, лікарні, засновані релігійними та благодійними організаціями, часто отримують цей юридичний статус

СПРИЯННЯ РЕФОРМИ ВТОРИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ**В УКРАЇНІ**

Project EuropeAid/123236/C/SER/UA

A project implemented by
EPOS Health Consultants
in consortium with NICO/ECORYSThis project is funded
by the European Union**2. Чим статус „бюджетна організація” відрізняється від статусу „комунальне некомерційне підприємство”**

Юридичний статус будь-якої юридичної особи відображує, зокрема, такі важливі речі, як:

- 1) форму власності організації, яка може бути:
  - державна (така, що належить на праві власності державі у особі її відповідних органів, що визначаються законодавством);
  - комунальна (така, що належить на праві власності орагам місцевого самоврядування у особі їх відповідних органів, що визначаються законодавством);
  - приватна (така, що належить на праві власності приватним особам).
- 2) мету створення та функціонування організації, яка може бути:
  - здійснення підприємницької діяльності з метою отримання прибутків для своїх засновників;
  - здійснення некомерційної господарської діяльності з метою досягнення економічних, соціальних та інших результатів без мети одержання прибутку для своїх засновників;
- 3) Інші істотні питання щодо управління, обсягів відповідальності засновників підприємства, розподілу прав та обов'язків між його засновниками тощо.

Юридичний статус „бюджетна організація” (а точніше сказати – „бюджетна установа”) визначається у Бюджетному кодексі України³, наступним чином: „бюджетна установа - орган, установа чи організація, визначена Конституцією України, а також установа чи організація, створена у встановленому порядку органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим чи органами місцевого самоврядування, яка повністю утримується за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевих бюджетів. Бюджетні установи є **неприбутковими**».

Отже, як видно, Бюджетний кодекс не тільки визначив юридичний статус таких організацій, але й ще точно вказав податковий статус таких установ. Крім того, „неприбутковість” бюджетних установ також чітко встановлена і в Законі України „Про оподаткування прибутку підприємств”⁴. Цей закон зазначає, що неприбутковими, зокрема є організації, які являються „органами державної влади України, органами місцевого самоврядування та створеними ними установами або організаціями, що утримуються за рахунок коштів відповідних бюджетів”. Саме такими і є бюджетні організації.

Але реформування медичної допомоги в Україні вимагає більш гнучких методів фінансування, управління та функціонування, ніж ті, які застосовують сьогодні бюджетні установи, у тому числі лікарні, керуючись нормами Бюджетного кодексу та похідних від нього підзаконних актів. Тому Міністерство охорони здоров'я та місцеві органи влади шукають можливостей підвищення ступеню автономізації лікарень, спираючись на чинне українське законодавство та міжнародний

³ Див. Бюджетний кодекс України, підпункт 6 п.1 статті 2.

⁴ Закон України „Про оподаткування прибутку підприємств”, абзац „а” пункту 7.11.1. Витяг із цього Закону наводиться у Додатку 1.

СПРИЯННЯ РЕФОРМИ ВТОРИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ**В УКРАЇНІ**

Project EuropeAid/123236/C/SER/UA

A project implemented by
EPOS Health Consultants
in consortium with NICO/ECORYSThis project is funded
by the European Union

досвід. Так, активно пілотується зміна юридичного статусу лікарень з „бюджетних установ” на „комунальне некомерційне підприємство”.

Юридичний статус „комунальне некомерційне підприємство” та особливості його функціонування визначається Господарським кодексом України (ГКУ). Частина друга статті 3 ГКУ передбачає можливість здійснення господарської діяльності як з метою одержання прибутку (підприємництво), так і без мети одержання прибутку (некомерційна господарська діяльність). Згідно з частиною першою статті 52 ГКУ, некомерційна господарська діяльність (або некомерційне господарювання) – це самостійна систематична господарська діяльність, що здійснюється суб’єктами господарювання, спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів без мети одержання прибутку.

Далі, згідно з частиною другою статті 62 ГКУ, підприємства можуть створюватися як для здійснення підприємництва, так і для некомерційної господарської діяльності. Відповідно до частини третьої статті 62 ГКУ, підприємство, як і будь-який інший суб’єкт господарювання, якщо інше не встановлене законом, діє на основі статуту або іншого установчого документу.

ГКУ не містить статті з прямим визначенням такого виду підприємства, як „**комунального некомерційного підприємства**”. Але ГКУ має ряд статей, з яких можна чітко встановити особливості юридичного статусу таких підприємств, а також особливі вимоги, які необхідно врахувати при написанні тексту їх статутів. Так, частина перша статті 78 Господарського кодексу визначає, що „комунальне унітарне підприємство” це таке підприємство, яке утворюється компетентним органом місцевого самоврядування в розпорядчому порядку на базі відокремленої частини комунальної власності і входить до сфери його управління”. При цьому, якщо утворюється „комунальне некомерційне підприємство”, то його майно перебуває у комунальній власності і закріплюється за таким підприємством на праві оперативного управління (частина третя цієї ж статті).

Отже, зміна статусу лікарні з „бюджетної організації” на „комунальне некомерційне підприємство” не змінює **форму власності** та базовий принцип управління їх майном: і в тому, і в іншому випадку майно лікарень залишається власністю відповідних місцевих рад та закріплюється за лікарнями на праві оперативного управління. Тому не може йти мови про „приватизаційні процеси” при відповідній зміні статусу.

3. Нові можливості, зумовлені зміною юридичного статусу лікарень

По-перше, змінюються методи управління ресурсами, які є у лікарні. Через те, що діяльність комунальних підприємств регулюється не бюджетним законодавством (Бюджетним кодексом та прийнятими у відповідності до нього підзаконними актами), а ГКУ, лікарні отримують набагато більше свободи та можливостей вирішувати, як ефективно використати свої фінансові, матеріальні та людські ресурси. До них більше не застосовуються, зокрема, стандарти навантаження на персонал (кількості ліжок на одну особу тощо) та методи бюджетного постатейного фінансування. Це значно підвищує гнучкість в управлінні лікарнею і дає можливість підвищити якість медичних послуг шляхом більш раціонального використання наявних ресурсів.

По-друге, створюються умови для зміни системи стимулювання персоналу до якісної роботи (це стає можливим завдяки змінам, які описані вище).

СПРИЯННЯ РЕФОРМИ ВТОРИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ**В УКРАЇНІ**

Project EuropeAid/123236/C/SER/UA

A project implemented by
EPOS Health Consultants
in consortium with NICO/ECORYSThis project is funded
by the European Union

По-третє, це відкриває можливості у подальшому гнучко вдосконалювати мережу лікарень, шляхом добровільного об'єднання їх потенціалу та перерозподілу функцій між ними на основі нових форм співробітництва лікарень.

Зазначимо, що в Україні сьогодні вже існують лікарні, які змінили свій статус з бюджетних установ на комунальні некомерційні підприємства. При цьому вони нормально функціонують, користуючись статусом „неприбуткової організації”, який вони отримали у своїх податкових органах. Останнє підтверджує, що надання статусу „неприбуткової організації” лікарні, яка функціонує як „комунальне некомерційне підприємство”, не суперечить чинному законодавству України.

Так, в рамках діяльності Проекту Європейського Союзу «Фінансування та управління в сфері охорони здоров'я в Україні», що виконувався в 2004 – 2006 роках, в Золочівському районі Харківської та Попільнянському районі Житомирської областей 2 центральні районні лікарні були реорганізовані в комунальні некомерційні підприємства рішеннями відповідних місцевих рад, прийнятими на основі чинних Господарського кодексу України та Закону «Про місцеве самоврядування в Україні». Згодом до них приєдналася Близнюківська центральна районна лікарня у Харківській області. Крім того, в даний час питання про реорганізацію місцевих лікарень у комунальні некомерційні підприємства планується розглянути ще в цілому ряді районів Харківської області, а також у Полтавській області.

4. На основі яких положень законодавства отримується статус „неприбуткова організація”?

Як ми зазначали вище, статус „неприбутковості” в Україні надається районними податковими службами на основі положень Закону України „Про оподаткування прибутку підприємств”. Визначення того, **які саме** організації мають право на отримання цього статусу, надається у абзаці „а” підпункту 7.11.1 пункту 7.11 статті 7 Закону України, а особливості оподаткування таких організацій визначають інші підпункти пункту 7.11 цього закону⁵.

Згідно з абзацом „а” підпункту 7.11.1, до неприбуткових установ і організацій, зокрема, належать ті, що є „органами державної влади України, органами місцевого самоврядування **та створеними ними установами або організаціями, що утримуються за рахунок коштів відповідних бюджетів**”. Саме до цієї категорії неприбуткових організацій належать всі бюджетні установи, а також належатимуть лікарні, які за рішенням їх власників-місцевих рад отримуватимуть статус „комунальні некомерційні підприємства”.

Необхідно відмітити, що через різницю термінології, яка використовується ГКУ та Законом України „Про оподаткування прибутку підприємств”, а саме – застосування терміну „некомерційний” в одному акті, та терміну „неприбутковий” в іншому, під час звернення до податкових органів на місцях іноді виникають суперечки щодо правомірності віднесення лікарень-комунальних підприємств до „неприбуткових”. Беручи до уваги те, що статус „неприбутковості” надається **за податковим законом**, який оперує терміном „**неприбуткові установи та організації**”, і не містить терміну „некомерційні підприємства”, зазначення у статуті лікарень такої юридичної форми, як „**комунальне НЕКОМЕРЦІЙНЕ підприємство**” не дає лікарням

⁵ Повний текст цього пункту 7.11 наведений у додатку й до цього документу

СПРИЯННЯ РЕФОРМИ ВТОРИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ**В УКРАЇНІ**

Project EuropeAid/123236/C/SER/UA

A project implemented by
EPOS Health Consultants
in consortium with NICO/ECORYSThis project is funded
by the European Union

автоматичного права на отримання статусу „неприбутковості”. Тому при вирішенні питання надання чи ненадання статусу „неприбутковості” таким лікарням податкові органи будуть ретельно аналізувати СТАТУТИ таких лікарень-комунальних підприємств. Отже, лікарням треба уважно поставитися до положень своїх статутів для мінімізації непорозумінь при отриманні зазначеного податкового статусу.

Підпункт 7.11.2 Закону України „Про оподаткування прибутку підприємств” визначає, які саме доходи лікарень-комунальних підприємств не будуть оподатковуватися після надання їм статусу „неприбуткових”. Так, від оподаткування звільнятимуться доходи, отримані у вигляді:

- коштів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;
- пасивних доходів;
- коштів або майна, які надходять до таких неприбуткових організацій як компенсація вартості отриманих державних послуг, у тому числі доходів державних професійно-технічних навчальних закладів, отриманих від виготовлення та реалізації товарів (виконання робіт, надання послуг), пов'язаних з їх основною, статутною діяльністю;
- дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або у межах благодійної, у тому числі гуманітарної допомоги чи технічної допомоги, що надаються таким неприбутковим організаціям відповідно до умов міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх отримувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін.

Це означає, що лікарня матиме право на отримання і інших доходів, але вони можуть підлягати оподаткуванню податком на прибуток у тих же самих випадках, коли такі доходи оподатковувалися б і у лікарень-бюджетних установ. Отже, зміна статусу на „комунальне підприємство” не погіршує податкового становища лікарень, які отримали статус „неприбуткової організації” вже як комунальні підприємства.

Тут необхідно зауважити, що питання, пов'язані із оподаткуванням ПДВ операцій, які здійснюються лікарнями, регулюються іншим законом, а саме – Законом України „Про податок на додану вартість”. Зазначимо, що і лікарні, які мають статус бюджетної організації, і лікарні, які стали комунальними підприємствами сплачують чи не сплачують ПДВ за однаковими правилами. Іншими словами, зміна юридичного статусу у даному випадку також ніяк не впливає на сплату чи несплату ПДВ.

5. Рекомендації лікарням, які мають намір змінити свій статут на „комунальне некомерційне підприємство”

Для мінімізації проблем, пов'язаних із отриманням статусу „неприбуткової організації” необхідно передбачити відображення у статутах таких лікарень всіх положень, які передбачені у Законі України „Про оподаткування прибутку підприємств” як вимоги до неприбуткових організацій, які утворені органами місцевої ради. Це означає, що при зміні юридичного статусу лікарень необхідно:

СПРИЯННЯ РЕФОРМИ ВТОРИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

В УКРАЇНІ

Project EuropeAid/123236/C/SER/UA

A project implemented by
EPOS Health Consultants
in consortium with NICO/ECORYS

This project is funded
by the European Union

- 1) правильно вписувати **рішення місцевої ради про зміну статусу лікарні**. У цьому рішенні має чітко зазначатися, що нове комунальне некомерційне підприємство:
  - буде фінансуватися з місцевого бюджету, а також має право отримувати фінансування з інших джерел, дозволених законодавством;
  - його майно перебуває у комунальній власності і закріплюється за таким підприємством на праві оперативного управління;
  - воно має право надавати платні послуги за переліком, який визначається законодавством України;
  - у разі його ліквідації всі його активи будуть передані іншій неприбутковій організації, яка має таку ж саму мету діяльності, або будуть зараховані до доходу бюджету відповідної ради;
- 2) правильно вписувати **положення Статуту підприємства**. Зокрема, в ньому необхідно чітко визначити, що:
  - метою діяльності не є отримання прибутків;
  - майно підприємства перебуває у комунальній власності і закріплюється за ним на праві оперативного управління;
  - основним джерелом фінансування діяльності підприємства є бюджетні кошти;
  - підприємство може мати інші джерела доходів, відповідно до ГКУ та іншого законодавства України;
  - підприємство має право надавати платні послуги за переліком, який визначається законодавством України;
  - доходи підприємства обліковуються та використовуються відповідно до законодавства з додержанням вимог, які висуваються до неприбуткових організацій такого виду;
  - у разі ліквідації підприємства всі його активи будуть передані іншій неприбутковій організації, яка має таку ж саму мету діяльності, або будуть зараховані до доходу бюджету відповідної ради.

Зазначені положення встановлені у п. 7.11 Закону України „Про оподаткування прибутку підприємств”, тому податкові органи перевіряють відповідність положень Статуту підприємства зазначеним вимогам.

Без сумніву, Міністерству охорони здоров'я також необхідно проводити відповідну роботу і з Державною Податковою адміністрацією України для того, щоб її працівники на місцях розуміли, що та чому відбуватиметься із юридичними статусами лікарень у найближчому майбутньому.

СПРИЯННЯ РЕФОРМИ ВТОРИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ**В УКРАЇНІ**

Project EuropeAid/123236/C/SER/UA

A project implemented by
EPOS Health Consultants
in consortium with NICO/ECORYSThis project is funded
by the European Union**ДОДАТОК 1. Витяг із Закону України „про оподаткування прибутку підприємств” щодо визначення статусу „неприбутковості” юридичної особи.**

7.11. Оподаткування неприбуткових установ і організацій

7.11.1. Ця стаття застосовується до неприбуткових установ і організацій, які є:

а) органами державної влади України, органами місцевого самоврядування та створеними ними установами або організаціями, що утримуються за рахунок коштів відповідних бюджетів;
(До 1 квітня 2001 року правами благодійних організацій, визначених Декретом Кабінету Міністрів України "Про прибутковий податок з громадян" (13-92), користуються неприбуткові організації, визначені в абзаці "а" підпункту 7.11.1 пункту 7.11 статті 7 (крім політичних партій, їх блоків або об'єднань) згідно із Законом N 2136-III (2136-14) від 07.12.2000)

б) благодійними фондами і благодійними організаціями, створеними у порядку, визначеному законом для проведення благодійної діяльності, в тому числі громадськими організаціями, створеними з метою провадження екологічної, оздоровчої, аматорської спортивної, культурної, освітньої та наукової діяльності, а також творчими спілками та політичними партіями, громадськими організаціями інвалідів та їх місцевими осередками, створеними згідно з Законом України "Про об'єднання громадян", науково-дослідними установами та вищими навчальними закладами III-IV рівнів акредитації, внесеними до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави, заповідниками, музеями-заповідниками; (Абзац "б" підпункту 7.11.1 пункту 7.11 статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законами N 639/97-ВР від 18.11.97, N 285-XIV (285-14) від 01.12.98, N 1805-III (1805-14) від 08.06.2000 - набирає чинності з 1 січня 2001 року, N 2136-III (2136-14) від 07.12.2000, N 349-IV (349-15) від 24.12.2002)

в) пенсійними фондами, кредитними спілками, створеними у порядку, визначеному законом;

г) іншими, ніж визначені у абзаці "б" цього підпункту юридичними особами, діяльність яких не передбачає одержання прибутку згідно з нормами відповідних законів;

д) спілками, асоціаціями та іншими об'єднаннями юридичних осіб, створеними для представлення інтересів засновників, що утримуються лише за рахунок внесків таких засновників та не проводять господарської діяльності, за винятком отримання пасивних доходів; (Абзац "д" підпункту 7.11.1 пункту 7.11 статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законами N 639/97-ВР від 18.11.97, N 2866-III (2866-14) від 29.11.2001 - набуває чинності з 01.01.2002 року)

е) релігійними організаціями, зареєстрованими у порядку, передбаченому законом;

є) житлово-будівельними кооперативами, об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків, створеними у порядку, визначеному законом; (Підпункт 7.11.1 пункту 7.11 статті 7 доповнено абзацом "є" згідно із Законом N 2866-III (2866-14) від 29.11.2001 - набуває чинності з 01.01.2002 року)

(До 1 квітня 2001 року правами благодійних організацій, визначених Декретом Кабінету Міністрів України "Про прибутковий податок з громадян" (13-92), користуються неприбуткові організації, визначені в абзаці "е" підпункту 7.11.1 пункту 7.11 статті 7 (крім політичних партій, їх блоків або об'єднань) згідно із Законом N 2136-III (2136-14) від 07.12.2000)

СПРИЯННЯ РЕФОРМИ ВТОРИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ**В УКРАЇНІ**

Project EuropeAid/123236/C/SER/UA

A project implemented by
EPOS Health Consultants
in consortium with NICO/ECORYSThis project is funded
by the European Union

ж) професійними спілками, їх об'єднаннями та організаціями профспілок, утвореними в порядку, визначеному законом. (Підпункт 7.11.1 пункту 7.11 статті 7 доповнено абзацом "ж" згідно із Законом N 1096-IV (1096-15) від 10.07.2003)

7.11.2. Від оподаткування звільнюються доходи неприбуткових організацій, визначених у абзаці "а" підпункту 7.11.1, отримані у вигляді:

коштів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;

пасивних доходів;

коштів або майна, які надходять до таких неприбуткових організацій як компенсація вартості отриманих державних послуг, у тому числі доходів державних професійно-технічних навчальних закладів, отриманих від виготовлення та реалізації товарів (виконання робіт, надання послуг), пов'язаних з їх основною, статутною діяльністю; (Абзац четвертий підпункту 7.11.2 пункту 7.11 статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1158-IV (1158-15) від 15.10.2003)

дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або у межах благодійної, у тому числі гуманітарної допомоги чи технічної допомоги, що надаються таким неприбутковим організаціям відповідно до умов міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх отримувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін. (Підпункт 7.11.2 пункту 7.11 статті 7 доповнено абзацом згідно із Законом N 349-IV (349-15) від 24.12.2002)

7.11.3. Від оподаткування звільнюються доходи неприбуткових організацій, визначених у абзаці "б" підпункту 7.11.1, отримані у вигляді:

коштів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;

пасивних доходів;

коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям, від проведення їх основної діяльності, з урахуванням положень підпункту 7.11.11 цієї статті;

дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або у межах благодійної, у тому числі гуманітарної допомоги чи технічної допомоги, що надаються таким неприбутковим організаціям відповідно до умов міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх отримувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін. (Підпункт 7.11.3 пункту 7.11 статті 7 доповнено абзацом згідно із Законом N 349-IV (349-15) від 24.12.2002)

7.11.4. Від оподаткування звільнюються доходи неприбуткових організацій, визначених у абзаці "в" підпункту 7.11.1, отримані у вигляді:

коштів, які надходять до кредитних спілок та пенсійних фондів у вигляді внесків на недержавне пенсійне забезпечення або внесків на інші потреби, передбачені законодавством; (Абзац другий підпункту 7.11.4 пункту 7.11 статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1957-IV (1957-15) від 01.07.2004)

доходів від здійснення операцій з активами (у тому числі пасивних доходів) недержавних пенсійних фондів та кредитних спілок, за пенсійними вкладками (внесками), рахунками учасників фондів банківського управління відповідно до закону з цих питань; (Абзац третій підпункту 7.11.4 пункту 7.11 статті 7 в редакції Закону N 1957-IV (1957-15) від 01.07.2004)

дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або у межах благодійної, у тому числі гуманітарної допомоги чи технічної допомоги, що надаються

СПРИЯННЯ РЕФОРМИ ВТОРИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ**В УКРАЇНІ**

Project EuropeAid/123236/C/SER/UA

A project implemented by
EPOS Health Consultants
in consortium with NICO/ECORYSThis project is funded
by the European Union

таким неприбутковим організаціям відповідно до умов міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх отримувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін. (Підпункт 7.11.4 пункту 7.11 статті 7 доповнено абзацом згідно із Законом N 349-IV (349-15) від 24.12.2002)

7.11.5. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у абзаці "г" підпункту 7.11.1, отримані у вигляді коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям від проведення їх основної діяльності та у вигляді пасивних доходів;

дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або у межах благодійної, у тому числі гуманітарної допомоги чи технічної допомоги, що надаються таким неприбутковим організаціям відповідно до умов міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх отримувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін. (Підпункт 7.11.5 пункту 7.11 статті 7 доповнено абзацом згідно із Законом N 349-IV (349-15) від 24.12.2002)

7.11.6. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у абзаці "д" підпункту 7.11.1, отримані у вигляді:

разових або періодичних внесків засновників та членів; (Абзац другий підпункту 7.11.6 пункту 7.11 статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 639/97-ВР від 18.11.97)
пасивних доходів;

дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або у межах благодійної, у тому числі гуманітарної допомоги чи технічної допомоги, що надаються таким неприбутковим організаціям відповідно до умов міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх отримувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін. (Підпункт 7.11.6 пункту 7.11 статті 7 доповнено абзацом згідно із Законом N 349-IV (349-15) від 24.12.2002)

7.11.7. Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у абзаці "е" підпункту 7.11.1, отримані у вигляді:

коштів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;
будь-яких інших доходів від надання культових послуг, а також пасивних доходів.

Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених в абзаці "е" підпункту 7.11.1, отримані у вигляді внесків, коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям для забезпечення потреб їх основної діяльності, та у вигляді пасивних доходів. (Підпункт 7.11.7 пункту 7.11 статті 7 доповнено абзацом згідно із Законом N 2866-III (2866-14) від 29.11.2001 - набуває чинності з 01.01.2002 року)

Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених в абзаці "ж" підпункту 7.11.1, отримані у вигляді членських внесків, відрахувань коштів підприємств, установ, організацій на культурно-масову, фізкультурну й оздоровчу роботу, безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань і пасивних доходів. (Підпункт 7.11.7 пункту 7.11 статті 7 доповнено абзацом згідно із Законом N 1096-IV (1096-15) від 10.07.2003)

7.11.8. Доходи або майно неприбуткових організацій, за винятком неприбуткових організацій, визначених у абзацах "а" та "в" підпункту 7.11.1, не підлягають розподілу між їх засновниками,

СПРИЯННЯ РЕФОРМИ ВТОРИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ**В УКРАЇНІ**

Project EuropeAid/123236/C/SER/UA

A project implemented by
EPOS Health Consultants
in consortium with NICO/ECORYSThis project is funded
by the European Union

учасниками або членами та не можуть використовуватися для вигоди будь-якого окремого засновника, учасника або члена такої неприбуткової організації, її посадових осіб (крім оплати їх праці та відрахувань на соціальні заходи). (Абзац перший підпункту 7.11.8 пункту 7.11 статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1096-IV (1096-15) від 10.07.2003)

Доходи неприбуткових організацій, визначених у абзаці "а" підпункту 7.11.1, у тому числі доходи закладів і установ освіти, науки, культури, охорони здоров'я, а також архівних установ та реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів, що мають відповідну ліцензію, які утримуються за рахунок бюджету, зараховуються до складу кошторисів (на спеціальний рахунок) на утримання таких неприбуткових організацій і використовуються виключно на фінансування видатків такого кошторису (включаючи фінансування виробничої діяльності згідно з їх статутами), розрахованого та затвердженого у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. (Абзац другий підпункту 7.11.8 пункту 7.11 статті 7 в редакції Закону N 639/97-ВР від 18.11.97, із змінами, внесеними згідно із Законом N 2772-IV (2772-15) від 07.07.2005)

У разі коли за наслідками звітного (податкового) року доходи кошторису на утримання зазначених організацій перевищують суму визначених кошторисом витрат, сума перевищення враховується у складі кошторису наступного року. (Абзац третій підпункту 7.11.8 пункту 7.11 статті 7 в редакції Закону N 639/97-ВР від 18.11.97)

При цьому з суми перевищення доходів над витратами зазначених неприбуткових організацій податок на прибуток, передбачений у пункті 10.1 статті 10 цього Закону, не сплачується. (Абзац четвертий підпункту 7.11.8 пункту 7.11 статті 7 в редакції Закону N 639/97-ВР від 18.11.97)

Перелік платних послуг, які можуть надаватись зазначеними закладами, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Доходи неприбуткових організацій, визначених у абзаці "в" підпункту 7.11.1, розподіляються виключно між їх засновниками (учасниками) у порядку, встановленому відповідним законодавством.

7.11.9. У разі коли доходи неприбуткових організацій, отримані протягом звітного (податкового) року з джерел, визначених підпунктом 7.11.5, на кінець першого кварталу наступного за звітним року перевищують 25 відсотків загальних валових доходів, отриманих протягом такого звітного (податкового) року, така неприбуткова організація зобов'язана сплатити податок з нерозподіленої суми прибутку за ставкою, встановленою пунктом 10.1 статті 10 цього Закону, до суми такого перевищення. Внесення до бюджету зазначеного податку здійснюється за результатами першого кварталу наступного за звітним року у строки, встановлені для інших платників податку. (Абзац перший підпункту 7.11.9 пункту 7.11 статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 349-IV (349-15) від 24.12.2002)

Незалежно від положень абзацу першого цього підпункту, у разі коли неприбуткова організація отримує дохід з джерел, інших ніж визначені відповідними підпунктами 7.11.2 - 7.11.7 цього пункту, така неприбуткова організація зобов'язана сплатити податок на прибуток, який визначається як сума доходів, отриманих з таких інших джерел, зменшена на суму витрат, пов'язаних із отриманням таких доходів, але не вище суми таких доходів.

При підрахунку суми перевищення доходів над витратами згідно із абзацом першим цього підпункту, а також при визначенні сум оподаткованого прибутку згідно із абзацом другим цього підпункту сума амортизаційних відрахувань не враховується.

(Підпункт 7.11.9 пункту 7.11 статті 7 в редакції Закону N 639/97-ВР від 18.11.97)

7.11.10. З метою оподаткування центральний податковий орган веде реєстр всіх неприбуткових організацій, які звільняються від оподаткування згідно з положеннями цієї статті.

Державна реєстрація неприбуткових організацій здійснюється у порядку, передбаченому відповідним законодавством.

СПРИЯННЯ РЕФОРМИ ВТОРИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ**В УКРАЇНІ**

Project EuropeAid/123236/C/SER/UA

A project implemented by
EPOS Health Consultants
in consortium with NICO/ECORYSThis project is funded
by the European Union

7.11.11. У разі ліквідації неприбуткової організації її активи повинні бути передані іншій неприбутковій організації відповідного виду або зараховані до доходу бюджету. У разі ліквідації недержавного пенсійного фонду його активи підлягають розподілу відповідно до закону, що регулює питання недержавного пенсійного забезпечення. (Абзац перший підпункту 7.11.11 пункту 7.11 статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1957-IV (1957-15) від 01.07.2004)

Активи неприбуткової організації, визначеної в абзаці "ж" підпункту 7.11.1, у разі її ліквідації (саморозпуску) повинні бути використані відповідно до закону про таку організацію з урахуванням положень підпункту 7.11.8. (Підпункт 7.11.11 пункту 7.11 статті 7 доповнено абзацом другим згідно із Законом N 1096-IV (1096-15) від 10.07.2003)

7.11.12. Центральний податковий орган встановлює порядок обліку і подання податкової звітності про використання коштів неприбуткових організацій (неприбуткових організацій, визначених в абзаці "ж" підпункту 7.11.1, у частині обліку і подання податкової звітності за доходами, що підлягають оподаткуванню) та вирішує питання про виключення організацій з реєстру неприбуткових організацій і оподаткування їх доходів у разі порушення ними положень цього Закону та інших законодавчих актів про неприбуткові організації. Рішення центрального податкового органу можуть бути оскаржені в судовому порядку. (Абзац перший пункту 7.11.12 пункту 7.11 статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1096-IV (1096-15) від 10.07.2003)

Набуття статусу неприбуткової організації здійснюється при її первісній реєстрації. Перереєстрація такої неприбуткової організації у випадках, передбачених законом, здійснюється без справляння будь-якої плати з такої неприбуткової організації.
(Підпункт 7.11.12 пункту 7.11 статті 7 доповнено абзацом згідно із Законом N 349-IV (349-15) від 24.12.2002)

7.11.13. Під терміном "державні послуги" слід розуміти будь-які платні послуги, обов'язковість отримання яких встановлюється законодавством та які надаються фізичним чи юридичним особам органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та створеними ними установами і організаціями, що утримуються за рахунок коштів відповідних бюджетів. До терміну "державні послуги" не включаються податки, збори (обов'язкові платежі), визначені Законом України "Про систему оподаткування" (1251-12).

Під терміном "пасивні доходи" слід розуміти доходи, отримані у вигляді процентів, дивідендів, страхових виплат і відшкодувань, а також роялті.

Під терміном "основна діяльність" слід розуміти діяльність неприбуткових організацій з надання благодійної допомоги, просвітніх, культурних, наукових, освітніх та інших подібних послуг для суспільного споживання, зі створення систем соціального самозабезпечення громадян (недержавні пенсійні фонди, кредитні спілки та інші подібні організації). До основної діяльності також включається продаж неприбутковою організацією товарів (послуг), які пропагують принципи та ідеї, для захисту яких було створено таку неприбуткову організацію, та які є тісно пов'язаними з її основною діяльністю, якщо ціна таких товарів (послуг) є нижчою за звичайну або коли така ціна регулюється державою. До основної діяльності не включаються операції з надання товарів (послуг) неприбутковими організаціями, визначеними в абзацах "в" - "д" підпункту 7.11.1 цього пункту, особам іншим, ніж засновники (члени, учасники) таких організацій. Кабінет Міністрів України може вводити тимчасові обмеження щодо поширення норм цього пункту на продаж неприбутковими організаціями окремих товарів чи послуг у разі коли такий продаж загрожує або суперечить правилам конкуренції на ринку визначеного товару, при існуванні достатніх доказів, наданих особами, які оподатковуються цим податком, та надають аналогічні товари (послуги), про таке порушення. Статутні документи неприбуткових організацій мають містити вичерпний перелік видів їх діяльності. (Абзац третій підпункту 7.11.13 пункту 7.11 статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом N 639/97-ВР від 18.11.97; в редакції Закону N 349-IV (349-15)

СПРИЯННЯ РЕФОРМИ ВТОРИННОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

В УКРАЇНІ

Project EuropeAid/123236/C/SER/UA

A project implemented by
EPOS Health Consultants
in consortium with NICO/ECORYS

This project is funded
by the European Union

від 24.12.2002; дію другого речення абзацу третього підпункту 7.11.13 пункту 7.11 статті 7 зупинено на 2004 рік згідно із Законом N 1344-IV (1344-15) від 27.11.2003; із змінами, внесеними згідно із Законом N 1957-IV (1957-15) від 01.07.2004; дію другого речення абзацу третього підпункту 7.11.13 пункту 7.11 статті 7 зупинено на 2005 рік згідно із Законами N 2285-IV (2285-15) від 23.12.2004, N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005)

7.11.14. Від оподаткування звільнюються доходи неприбуткових організацій, отримані у вигляді коштів як третейський збір. (Пункт 7.11 статті 7 доповнено підпунктом 7.11.14 згідно із Законом N 1701-IV (1701-15) від 11.05.2004, в редакції Закону N 2505-IV (2505-15) від 25.03.2005)